

BÍLÁ, ČERNÁ, HORIZONT. OBLASTNÍ GALERIE LIBEREC PŘEDSTAVUJE VÝBĚR Z DÍLA JIŘÍHO JIROUTKA

Tisková zpráva | Liberec | 27. ledna 2022

V Oblastní galerii Liberec začíná v pátek 28. ledna 2022 první letošní výstava, nazvaná *Bílá, černá, horizont*. Představuje tvorbu libereckého fotografa Jiřího Jiroutka od 90. let 20. století do současnosti. Součástí výstavy jsou i díla vizuálních umělců, která Jiroutkovu tvorbu inspirovala a inspirují – Čestmíra Krátkého, Vladimíra Birguse, Vladislava Mirvalda, Zdeňka Sýkory a dalších.

Symbolem tvorby Jiřího Jiroutka, jednoho z vynikajících českých fotografů střední generace, se staly především rozměrné výtvarně pojaté snímky ikonických staveb moderní architektury, neodmyslitelně spjaté s Libercem. Dva fotografické cykly, jež zachycují jak siluetou a konstrukčním řešením proslulou stavbu vysílače a hotelu Ještěd od Karla Hubáčka, tak architektonicky unikátní obchodní dům Ještěd autorů Karla Hubáčka a Miroslava Masáka, který musel ustoupit soudobým komerčním zájmům, tvoří důležitou součást nynější výstavy Jiroutkova díla. Expozice v unikátním prostoru pod hladinou někdejšího bazénu libereckých Lázní ovšem Jiřího Jiroutka představuje jako mnohem všestrannější osobnost. Setkáváme se tu s početným konvolutem děl tvůrce, jehož pověst a inspirující vliv dalece přesahuje hranice regionu.

„Mistrovské dílo Jiřího Jiroutka neodmyslitelně patří k tomuto regionu, jeho fotografická série Fenomén Ještěd ostatně zdobí již řadu let i prostory krajského úřadu. Pevně věřím, že tato výstava, která nepochybně přitáhne do libereckých Lázní početné publikum, představuje jeden ze symbolů návratu plnohodnotného kulturního života v Liberci a v celém kraji a že se kulturní instituce, mezi něž náleží i příspěvkové organizace kraje, vrátí v plném rozsahu a nové síle k naplňování svého poslání,“ prohlásil při této příležitosti Martin Půta, hejtmán Libereckého kraje.

Pokud Jiroutkovo dílo působí dojmem kontinuity s tím nejlepším, co s sebou nese česká a evropská fotografická tradice, není to náhodou. Jiroutek velmi dlouho užíval klasické fotografické techniky, fotoaparátu Hasselblad a černobílého negativního filmu, z něhož zhotovoval autorské zvětšeniny bez retuší, což byl náročný řemeslný postup, znemožňující zastříť jakýkoliv technický nedostatek snímku. Tato bravura Jiroutkovi již před desetiletími zjednala respekt mezi kolegy i zasvěcenými kritiky a vynesla mu mnohá mezinárodní ocenění. Řemeslná dokonalost a pečlivě promyšlené kompozice, často geometricky řešené, zůstaly typickými znaky jeho díla i v době, kdy začal užívat digitální technologie.

Mimořádný význam pro dnešek i pro budoucnost má Jiroutkova dosud neuzavřená série podobizen velkých osobností českého veřejného života, především z výtvarné scény. Není bez souvislosti, že jedna z nejpůsobivějších Jiroutkových portrétních fotografií zachycuje malíře a pedagoga Vladislava Mirvalda, s nímž se jako s učitelem setkal na gymnáziu v Lounech. Spolu se Zdeňkem Sýkorou a Kamilem Linhartem představoval právě Mirvald součást neobyčejně inspirativního prostředí, v němž Jiroutek v Lounech vyrůstal. Na psychologicky výmluvných a technicky dokonalých Jiroutkových portrétech figuruje celá plejáda výtvarných umělců, především těch, jejich jména jsou spojena s velkým rozvojem české kultury v liberálním prostředí poloviny 60. let minulého století.

Návaznost Jiroutkova díla především na geometrizující a abstraktní tvorbu autorů, kteří formovali českou výtvarnou kulturu 60. let, je patrná. Není divu, neboť tato kultura položila základ tradice, která se pod vlivem politických poměrů na dvě desetiletí skryla jako ponorná řeka, aby se v plné síle vrátila na výsluní až počátkem 90. let minulého století, v době, kdy se Jiří Jiroutek začal prosazovat jako jedna z nejvýznamnějších osobností současné české fotografie. Nelze však pominout ani Jiroutkovo studium v Institutu fotografie Slezské univerzity v Opavě, kde sehrál v jeho profesním růstu další výtečný fotograf a kurátor Vladimír Birgus.

„Po šesti letech se tak Oblastní galerie Liberec vrací k prezentaci současné fotografické tvorby,“ říká ředitel galerie Pavel Hlubuček. *„A nebude to ojedinělý projekt. Fotografie je jedním z hlavních oborů výtvarného umění a zcela přirozeně se těší velkému zájmu publika. Mým záměrem je se jí pravidelně věnovat i v budoucí dramaturgii našich výstav,“* prozrazuje Hlubuček.

2

Výstava Bílá, černá, horizont, kterou připravil kurátor Martin Dostál, potrvá až do 17. dubna 2022.

Kontakt pro média:

Mgr. Dagmar Fialová | E: dagmar.fialova@ogl.cz | M: +420 724 412 271

Presskit s fotografiemi v tiskové kvalitě naleznete na <https://www.ogl.cz/aktuality>

PŘÍLOHY

JIŘÍ JIROUTEK | BÍLÁ, ČERNÁ, HORIZONT JIŘÍ JIROUTEK | WHITE, BLACK, HORIZON

28. 1. 2022 – 17. 4. 2022

Podbazénová hala a Grafický kabinet

Oblastní galerie Liberec, Masarykova 723/14, Liberec

Záštitu nad výstavou převzal hejtman Libereckého kraje Martin Půta.

Kurátor: Martin Dostál

Supervize: Johana Kabíčková

Architekt: Tomáš Rýdl

Grafik: Filip Dvořák

MARTIN DOSTÁL: JIŘÍ JIROUTEK – BÍLÁ, ČERNÁ, HORIZONT

slovo kurátora výstavy

Černobílý, estetický, vycizelizovaný; zblízka i zdaleka. Překvapivý. Takový je fotografický svět Jiřího Jiroutka, který nezapře smysl pro vizuální věcnost, široký horizont a geometrický detail.

Lze vidět tři, vlastně čtyři hlavní roviny, které vyhledává a vychytává svým stále ještě fotografickým hledáčkem. Větší či menší celky krajin, kde dominantou je horizontála nebo vertikála, atmosféra sycená jímavým okamžikem, a přítomnost lidí, kteří jsou i nejsou měřítkem prostor, jež je zdaleka i z vysoka převyšují. Druhým jiroutkovským zájmem je struktura a geometrizovaný rastr, spojený začasto s architekturou, ale nejen s ní. Textura a struktura ve fotografii může mít jisté vazby k esteticky exaltovaným šedesátým létům, v Jiroutkově podání jsou však věcnější a současnější. Tou třetí, početně velmi malou, rovinou jeho vybíravé věcnosti jsou živé detaily uměleckých figurálních struktur, které mají svůj živý „dialektický“ protipól v momentkách s lidmi, které fotografa zaujmou svojí přirozenou přítomností. To je čtvrtá součást fotografova zájmu. Skupinky lidí, zachycené v konfiguracích, které v sobě mají magickou divadelní či filmovou scéničnost. Jsou však momentkami, do nichž fotograf nezasahuje. Ony čtyři roviny se vzájemně prolínají a otírají, jako my se otíráme o svět, ve kterém někteří z nás hledají estetické konotace; někomu však stačí jen cit a svit, svist větru a horizont, za kterým se všichni jednou ztratíme.

Podstatnou změnou ve fotografické prezentaci bylo zvětšení fotografií na velký formát. Snímky to nejen „ustály“, ale dostala se do nich ona vzácná vizuální uhrančivost, kterou tak obdivujeme u fotografických tvůrců düsseldorfské školy. A ještě malou poznámku k figurativním konstelacím, ale konec konců i ke krajinám: přemýšlel jsem, k jakým předobrazům se jiroutkovská estetika blíží, a na mysli mi vytanul pardubický, neprávem osudově pozapomenutý, Jiří Toman se svými snímky z 50. a 60. let. Myslím, že ho Jiroutek nezná, to však nevylučuje spřízněnost.

Náznak retrospektivní Jiroutkovy výstavy v OGL představuje nejen aktuální a zeširoka koncipovaný „čtyřvrstvý“ cyklus, ale zaměřuje se i na předešlé fotografovy projekty. Jsou jimi jednak série snímků obou Ještědů, tedy jak ikonické stavy Karla Hubáčka na hoře nad Libercem, tak již zbouraného obchodního centra v centru krajského města od stejného architekta. V obou ještědských cyklech jde nejen o svébytný pohled na obě vrcholně modernistické stavby, ale také, a to zejména, o jiroutkovskou fotografickou senzitivnost, se smyslem pro geometrii, detail, světlo a stín. A také o věcnost, neupravenou skutečnost, existenciální prázdnotu. Ta prosvítá zejména ze záběru obchodního domu Ještěd, zbouraného nedávnou politickou „ne“reprezentací.

Nechybí ani jiný výrazný Jiroutkův fotografický cyklus, kterým je dosud neuzavřená portrétní série výjimečných osobností, zejména z vizuálního umění. Tyto pečlivě a uvážlivě koncipované černobílé podobizny jsou vyvažované jednak bezprostředními portrétními záběry a také dokumentárními snímky, které zachycují "provoz" umění, zejména v domovském Liberci. Zde se dostává ke slovu barva, fotografie tak ustupuje estetickému černobílému cizelování a sytí se sytou a živou skutečností.

Cesta Jiřího Jiroutka k fotografii nebyla přímočará, měla a má své odbočky a váhání, ale lze s jistotou mírou sebevědomí tvrdit, že patří k současné české fotografické špičce. Inovuje tradiční, či klasický, přístup k černobílé fotografii, když podstatnou je pro něj estetika, která se přirozeně rozpouští v jeho koncepčním přístupu.

Narodil se v roce 1967 v Lounech, ale profesně i životně je svázán s Libercem, kde svoji fotografickou aktivitu naplno rozvinul ve volné tvorbě i ve specifických zakázkách. Má velmi silný vztah ke svým fotografickým předchůdcům, z nichž některé lze explicitně považovat za jeho iniciační vzory. Proto se na výstavě objeví také konvolut prací několika již zemřelých tvůrců, k jejichž dílu se Jiroutek neustále vrací. Zejména jde o pozapomenuté liberecké fotografy Ladislava Postupu, Jana Pikouse a Čestmíra Krátkého. Ale také o jiné fotografy, kteří se však proslavili jako malíři a byli pro Jiroutka existencionálně uměleckou inspirací z lounských let, tedy Zdeňka Sýkoru, Vladislava Mirvalda – s ním se Jiroutek setkal při studiu na lounském gymnáziu, kde Mirvald pedagogicky působil, a také Kamila Linharta. Jejich zaujetí pro geometrii, ale také pro souběžně malovaná, výrazně barevná, krajinářská privatisima, nemohlo nemít dopady na jiroutkovský hledáček. Geometrie, rastr a krajiny – klíč k možnému pohledu na svět, jak ho nabízelo lounské artistní klima. A jsme-li v Lounech, nejde přehlédnout zdejší pozdně gotický chrám sv. Mikuláše, jenž věčně zfotografoval Jaromír Funke.

Jiroutek nakonec uměleckou fotografii vystudoval, a to na Institutu fotografie Slezské univerzity v Opavě, vedené fotografem a kurátorem fotografických výstav Vladimírem Birgusem. Pokud jsem už naznačil možnou linii mezi Jiroutkem a Jiřím Tomanem, lze stejně dobře včlenit k jiroutkovským předobrazům i scénicky prosvětlené, barevně excelentní Birgusovy fotografie z cest po celém světě.

Kdo se bude inspirovat ve svém životním směřování právě touto velkou fotografickou výstavou v liberecké galerii?

O svém přístupu k fotografii říká Jiří Jiroutek toto:

Při mém studiu na Institutu tvůrčí fotografie Opavské univerzity v Opavě jsem se naučil pracovat ve fotografických cyklech. Vladimír Birgus, který školu vedl, mě nasměroval k soustředěnému pohledu na realitu a vytváření fotografických souborů. Mohou být prezentovány samostatně, ale také propojeny v nově daných souvislostech. Není vyloučeno, že moje vnímání světa bylo ovlivněno již místem narození. Moje rodiště, město Louny, je známo především malíři Zdeňkem Sýkorou, Vladislavem Mirvaldem a Kamilem Linhartem. Jejich práce jsem měl možnost obdivovat vlastně od malička. Zvláště jejich geometrické abstrakce mě ovlivnily zásadním způsobem a jistě se dá v některých mých fotografiích najít paralela s jejich malbou. Nemluvě o tom, že i oni byli v jistých fázích své tvorby také fotografy.

Dalším zdrojem inspirace se mi staly výtvoary architektů mého života v Liberci. Obě stavby Ještědu, jak vysilače, tak obchodního střediska. Tým architektů pod vedením Karla Hubáčka zřejmě nasměroval moji profesní dráhu. Fotografie architektury byla pro mě stěžejní.

A také je zde můj soustavný zájem o liberecké fotografy, a o Liberecké studio výtvarné fotografie. Ladislav Postupa, Jan Pikous, Čestmír Krátký a další liberečtí tvůrci mi byli vzorem v prvopočátku hledání mého pojetí výtvarné fotografie. A vedle těchto jmen byli pro mě důležití i další fotografové, jejichž estetická východiska formovala informelní šedesátá léta. Za všechny chci připomenout Aloise Nožičku. Svoji libereckou výstavou je chci nejen připomenout, ale také jim „výstavně“ poděkovat.

Jiří Jiroutek

JIŘÍ JIROUTEK

*21.3.1967 Louny

Studia

1991–1994 Institut tvůrčí fotografie při Slezské univerzitě v Opavě, ČR

Výběr z autorských výstav

- 1999 Portréty – Malá výstavní síň, Liberec, ČR
- 2006 Fenomén Ještěd – galerie Jaroslava Fragnera, Praha, ČR
- 2010 Už nejdu do Ještědu – Galerie U Rytíře, Liberec, ČR
- 2012 Osobnosti – Oblastní Galerie Liberec, Liberec, ČR
- 2013 On the Road – Generální konzulát ČR, Los Angeles, USA
- 2013 Fotografická geometrie – Galerie města Loun, Louny, ČR
- 2015 Fotografien /Schwarz-Weiß/ – H2 galerie, Glaspalast, Augsburg, DE
- 2015 Fotografův temný sen – Galerie Pecka, Praha, ČR
- 2019 Jiná Krajina – Galerie umění Karlovy Vary, Becherova vila, Karlovy Vary, ČR
- 2020 On the road – Galerie Špejchar, Chomutov, ČR
- 2021 Cit, svit, svist, horizont – Ateliér Josefa Sudka, Praha, ČR

7

Výběr ocenění

- 1990 krajské kolo amatérské fotografie Ústí nad Labem - 1. místo v kategorii do 25 let
- 2002 titul QEP – Qualified European Photographer, certifikát profesionální a umělecké kvality udělený Federací evropských profesionálních fotografů (FEP) v Bruselu
- 2004 „Eté des Portraits“, Groupement National de la Photographie Professionnelle, Francie
3. místo
- 2005 Soutěž tiskovin propagujících cestovní ruch, Písek, 1. místo v kategorii kalendář

- 2005 Osobnost Liberecka v kategorii „Kultura“
- 2010 Pamětní medaile za činnost v kultuře Uměleckoprůmyslové školy v Jablonci nad Nisou
- 2010 FEP European Professional Photographer Of the Year, 3. místo v kategorii Portrait
- 2011 Hasselblad Master 2010 finalist competition (Architectural)
- 2011 Black & White Spider Awards, USA, 2. místo v kategorii Nature
- 2012 FEP European Professional Photographer Of the Year, 2. místo v kategorii Ilustrativní foto
- 2016 Black & White Spider Awards, USA, čestné uznání v kategorii Nature

Zastoupení ve sbírkách

Uměleckoprůmyslové museum v Praze, Praha

Galerie památníku Lidice, Lidice

H2 galerie, Glaspalast, Augsburg

Národní muzeum fotografie – Zlatý fond sbírek souč. fotografů, Jindřichův Hradec

Museum Kampa – Sovovy Mlýny – Nadace Jana a Medy Mládkových. Praha

Severočeské muzeum v Liberci, Liberec

Leica Gallery Prague, Praha

Galerie umění Karlovy Vary, Karlovy Vary

soukromé sbírky doma i v zahraničí (Německo, Holandsko, USA)

Publikační činnost

2005 Fenomén Ještěd, vydal Fenomén Ještěd

2019 Už nejdu do Ještědu, vydal Fenomén Ještěd

od roku 2017 působí jako lektor na Liberecké škole fotografie